

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет східних мов

Кафедра японської мови і перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ СХІДНОЇ МОВИ (ЯПОНСЬКОЇ):
ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ
для студентів

7

спеціальності 035 «Філологія»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
спеціалізації 035.069 Східні мови і літератури (переклад включно), перша – японська
освітньої програми 035.069.02 Мова та література (японська)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307965	
Програма № <u>1088/25</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<u>Григорук</u> (підпис)	<u>ГГ</u> (прізвище, ініціали)
«...» ... 20 <u>25</u> р.	

2025-2026 навчальний рік

Розробники:

Боришполець Ю.В., старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Москальов Д.П., доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Комісаров К.Ю., доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
Москальов Д.П., доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри японської мови і перекладу (протокол від «28» серпня 2025 року №1).

Завідувач кафедри

японської мови і перекладу

 К.Ю.Комісаров

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми мова і література (японська) 28.08.2025 р.

Гарант освітньої програми (К.Ю.Комісаров)

Робочу програму перевірено

22.08.2025 р.

Заступник декана Факультету східних мов (Ю.В. Боришполець)

Пролонговано:

на 2026/2027 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2026 р., протокол

№ _____

на 2027/2028 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2027 р., протокол

№ _____

на 2028/2029 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2028 р., протокол

№ _____

на 2029/2030 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2029 р., протокол

№ _____

1. Опис навчальної дисципліни

Практика перекладу

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання навчання та оцінювання	японська, українська		
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60		
Курс	4		
Семестр	7		
Кількість змістових модулів з розподілом	1		
Обсяг кредитів	1		
Обсяг годин, в тому числі:	30		
Аудиторні	18		
Модульний контроль	2		
Семестровий контроль	10		
Самостійна робота			
Форма семестрового контролю	Екзамен		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Практика перекладу (японська мова)» є вдосконалення студентами навичок усного мовлення; розвиток техніки читання, писемних та мовленнєвих навичок, покращення навичок розуміння та інтерпретації тексту, оволодіння новим лексичним та граматичним матеріалом.

Завдання дисципліни передбачають:

- розвивати **загальні компетентності** такі, як:
 - ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 - ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
 - ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
 - ЗК7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 - ЗК8 Здатність працювати в команді та автономно.
 - ЗК9 Здатність спілкуватися іноземною мовою.
 - ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- розвивати **фахові компетентності** спеціальності:
 - ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання промову як

особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

- ФК4 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди японської, описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ФК6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати японську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу текстів японською мовою.
- ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.
- ФК10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ФК11 Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- ФК12 Здатність до організації ділової комунікації.
- ФК13 Комунікативні компетенції: Лексико-граматична компетентність передбачає: володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції;
- ФК14 Мовленнєво-фонетична компетенція передбачає: знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (голос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та фонематичні навички мовлення (рецептивні і репродуктивні); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти.
- ФК15 Інтеракційна компетентність передбачає: уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності;

- ФК16 Країнознавчо-міжкультурна компетентність передбачає: знання студентів про культуру країн, мова яких вивчається; володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в типових ситуаціях спілкування; володіння різними видами мовленнєвої діяльності в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

2.Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

Знання, вміння, розуміння, навички:

- ПРН1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та японською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ПРН2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- ПРН3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- ПРН5 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
- ПРН6 Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
- ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- ПРН9 Характеризувати діалектні та соціальні різновиди японської мови, що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ПРН10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- ПРН11 Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.
- ПРН12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ПРН14 Використовувати японську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

- ПРН16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ПРН17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- ПРН18 Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.
- ПРН20 Володіти мовою фаху на рівні C1 для вільного письмового й усного перекладу, здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування та якісного професійного використання;
- ПРН21 Застосовувати знання та вміння у перекладацькій практиці з використанням новітніх перекладознавчих теорій та їх інтерпретацій

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ пп/п	Назви розділів	Кількість годин				
		Разом	Практичних	Модульний контроль	Самостійна робота	Семестровий контроль
VII семестр						
Змістовий модуль I						
1.	Головні особливості усного перекладу	4	2			
2.	Особливості перекладу японського розмовного мовлення	2	2			
3.	Особливості перекладу японського етикетного мовлення	4	2			
4.	Переклад офіційних документів	2	2			
5.	Переклад науково-технічних текстів	4	2			
6.	Переклад публіцистичних текстів	2	2			
7.	Особливості перекладу художніх текстів: переклад поезії	4	2			
8.	Особливості перекладу художніх текстів: переклад художньої прози	2	2			
9.	Головні особливості аудіовізуального перекладу	4	2			
	МК 1	2		2		

	Усього за VII семестр	30	18	2		10
--	------------------------------	-----------	-----------	----------	--	-----------

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ТЕМА 1. Головні особливості усного перекладу

Специфіка процесу перекладу у нефіксованій формі. Усвідомлення однократності сприйняття перекладачем оригіналу та неможливості подальшого коригування перекладеної інформації. Сфери переважного застосування усного перекладу (ділові переговори, виставки, конференції тощо). Синхронний та послідовний переклад. Односторонній та двосторонній переклад. Перекладацькі нотатки під час усного перекладу. Переклад ораторських промов, виступів на конференціях, екскурсій, ділових перемовин.

ТЕМА 2. Особливості перекладу японського розмовного мовлення

Головні лексичні особливості японського розмовного мовлення та способи їхнього урахування при перекладі. Особливості перекладу власне розмовних засобів. Особливості перекладу засобів фамільярного підстилю. Проблема передачі побутової лексики при перекладі. Проблема перекладу розмовно-фамільярних виразів, що передають пестливість, жартівливість, лагідно-поблажливе ставлення, глум, зневагу, роздратування тощо. Урахування тематико-семантичної структури розмовного мовлення при перекладі. Вплив синтаксичних особливостей японської мови на процес усного перекладу.

ТЕМА 3. Особливості перекладу японського етикетного мовлення

Мовленнєвий етикет та категорія ввічливості як перекладацькі проблеми. Система категорії ввічливості та лексико-граматичні засоби ввічливості японської мови у практичному використанні і способи їхньої передачі при перекладі. Граматична категорія директиву (спрямованості), правила використання її формальних засобів як перекладацька проблема. Застосування ввічливо-нейтрального (офіційного) та простого (фамільярного) реєстрів мовлення і особливості передачі цього явища при перекладі. Особливості використання та перекладу японських усталених зворотів усного діалогічного мовлення.

ТЕМА 4. Переклад офіційних документів

Структура офіційних документів як перекладацька проблема. Лексичні та граматичні особливості японських офіційних документів та урахування їх у процесі перекладу. Переклад офіційного листування між японськими підприємствами. Особливості перекладу організаційних документів, актів, розпорядчих документів, доповідних записок, наказів і розпоряджень, особистих офіційних документів, документів із кадрово-контрактових питань, інструкцій, протоколів.

ТЕМА 5. Переклад науково-технічних текстів

Науково-технічний переклад як важливий різновид інформативного перекладу. Урахування стильових ознак науково-технічних текстів при перекладі. Проблема

збереження логічної зв'язності науково-технічних текстів при перекладі. Особливості перекладу власне науково-технічної літератури (монографії, збірники і статті з різних галузей технічних наук), навчальної літератури з технічних наук (підручники, посібники, довідники тощо), науково-популярної літератури з різних галузей техніки, технічної та супроводжуючої документації, технічної реклами. Головні підходи до перекладу описів патентів на винахід, паспортів, формулярів, інструкцій до експлуатації і ремонту обладнання, товаросупроводжуючої документації, проєктної документації, технічних матеріалів рекламного та напівреklamного характеру.

ТЕМА 6. Переклад публіцистичних текстів

Головні особливості перекладу публіцистичних текстів з огляду на форму вираження і жанр. Специфіка перекладу текстів нехудожнього підстилю публіцистичного стилю. Специфіка перекладу текстів художнього підстилю публіцистичного стилю. Газета як засіб інформування, а також засіб впливу на широку та неоднорідну аудиторію читачів: перекладацький аспект. Особливості перекладу заголовків публіцистичних текстів. Особливості перекладу текстів політичної спрямованості. Головні підходи до перекладу японського “поліфонічного тексту”. Широке використання багатокомпонентних складнопідрядних речень, парцеляція, використання речень типу 体言止め (закінчених на іменну частину мови) та інших структурно незакінчених речень, паралелізм, інтертекстуальність як перекладацькі проблеми.

ТЕМА 7. Особливості перекладу художніх текстів: переклад поезії

Відтворення ритму, розміру, ефонічної структури, стилістики образного та емоційного змісту в процесі перекладу поезії. Встановлення функціональної еквівалентності між структурою оригіналу та перекладу. Відтворення у перекладі єдності форми та змісту, яку розуміють як художнє ціле. Специфіка перекладу довгого вірша *цьока* (長歌), короткого вірша *танка* (短歌), вірша з повторами *седока* (旋頭歌), «ланцюгового» вірша *рента* (連歌), трирядкового неримованого вірша *хайку* (俳句), японської середньовічної поезії гумористичного характеру *сенрю* (川柳).

ТЕМА 8. Особливості перекладу художніх текстів: переклад художньої прози

Залучення до художнього тексту елементів інших функціональних стилів як перекладацька проблема. Особливості передачі “невласне прямої мови” у японсько-українському та українсько-японському перекладі. Специфіка інтерпретації та передачі у процесі художнього перекладу багатокомпонентних складнопідрядних речень. Особливості передачі апосіопези у процесі художнього перекладу. Інверсія та парцеляція як перекладацькі проблеми. Особливості перекладу порівняння, метафори, синекдохи, персоніфікації, метонімії. Способи передачі японської оноματοпоетичної лексики засобами інших мов.

ТЕМА 9. Головні особливості аудіовізуального перекладу

Дубляж, напівдубляж, субтитрування, начитка закадрового тексту та вільний коментар як головні способи здійснення японсько-українського та українсько-японського аудіовізуального перекладу. Специфіка роботи з діалоговими листами. Важливість урахування особливих вимог до перекладача аудіовізуального матеріалу (репліки перекладу і оригіналу повинні співпадати за довжиною; передавати реалії поширеними еквівалентами або замінювати їх на більш зрозумілі аналоги культури цільової мови; відтворювати жарти з урахуванням особливостей менталітету країни мови перекладу; знаходити еквіваленти вигукам і звуконаслідуванню, максимально близькі за звучанням до оригінальних, які буде чути за кадром, тощо)

3. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

VII семестр

	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	9	9
2.	Робота на практичному занятті	10	9	90
3.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	-	-
4.	Проміжний модульний контроль	25	1	25
	Максимальна кількість балів	124		
	Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів	$60/124+124$ (за 6 семестр)=0,24		

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожен модуль включає бали за *модульну контрольну роботу* (модульний контроль).

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 2 завдання, правильне виконання яких оцінюється у 10 і 15 балів відповідно.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення екзамену: усна.

Тривалість проведення: 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 40 балів

Критерії оцінювання: білет містить 2 завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

Під завданнями маються на увазі тексти, які потрібно прочитати, перекласти та проаналізувати.

У разі, якщо іспит буде проходити в дистанційному форматі, то будуть задіяні GoogleMeet або Zoom; студенти в системі електронного навчання обирають текст та опрацьовують його.

Критерії оцінювання

Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
17-20 балів	Студент в повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно, аргументовано, чітко і логічно його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст поставлених завдань.
14-16 балів	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час відповідей. При відповіді студент допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина теми. Принципові моменти були розкриті правильно, незначні помилки усуваються самим студентом, коли на помилки вказує екзаменатор.
9-13 балів	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його під час відповідей. Нечіткість відповіді, допущені помилки і порушена логіка викладу. Студент відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та його практичним виконанням.
6-8 балів	Студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст питання під час відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0-5	Студент не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін. На додаткові та навідні запитання екзаменатора студент часто не знає правильної відповіді.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

4.

Навчально-методична карта дисципліни «Практикум східної мови (японська мова): Практика перекладу»

Разом – 30 год., практичні заняття - 36 год.: VII семестр – 18 год., модульний контроль — 2 год. семестровий контроль – 10 год. (екзамен).

VII семестр

Модулі	Змістовий модуль I								
Теми практичних занять	ТЕМА 1	ТЕМА 2	ТЕМА 3	ТЕМА 4	ТЕМА 5	ТЕМА 6	ТЕМА 7	ТЕМА 8	ТЕМА 9
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Робота на практичних заняттях	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.	1x10б.
Модульний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)								
Разом за VII семестр	124 балів								
Екзамен	40 балів								

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. 高橋聡. 1秒でも長く「頭」を使いたい 翻訳者のための超時短パソコンスキル大全. 東京 : KADOKAWA, 2023. 504頁.
2. 通訳者・翻訳者になる本2024【巻頭インタビュー】字幕翻訳家 戸田奈津子さん(イカロスMOOK)/イカロス出版 編集. 東京: イカロス出版, 2023. 264頁.
3. 本郷陽二. 決定版! 大人の語彙力 敬語トレーニング125 (日経ビジネス人文庫). 東京: 出版社日経BP 日本経済新聞出版, 2023. 336頁.
4. 翻訳と文学/池澤 夏樹 та ін. 東京: みすず書房, 2021. 264頁.
5. 上田 暢美ほか. とりあえず日本語能力試験対策 N2 読解. 東京 : ココ出版, 2023. 100頁.
6. 佐々木 仁子, 松本 紀子. 増補改訂版 日本語総まとめ N2読解. 東京 : アスク, 2023. 144頁.
7. 松浦真理子, 宮谷敦美, 鈴木健司. 日本語パワードリル N2 読解. 東京 : アスク, 2025. 120頁.

Додаткова:

1. 郷古 実. 自動車技術用語辞典 汽车技术术语辞典 中国語/日本語 日本語/中国語Dictionary of Automobile Technology Words. 東京, 2021. 238頁.
2. 辻和子, 星野恵子. ドリル&ドリル日本語能力試験N2 基礎力アップ 文字・語彙/文法/読解/聴解. 東京 : ユニコム, 2022. 211頁.
3. 東京書籍. 東京書籍 令和7年4月新刊 中学教科書 新編 新しい科学1 [教番:理科002-72]. 東京 : 東京書籍, 2025. 100頁.
4. 東京書籍. 東京書籍 令和7年4月新刊 中学教科書 新編 新しい社会歴史 [教番:歴史002-72]. 東京 : 東京書籍, 2025. 100頁.
5. 帝国書院. 帝国書院 令和7年4月新刊 中学教科書 社会科 中学生の地理 世界の姿と日本の国土 [教番:地理046-72]. 東京 : 帝国書院, 2025. 100頁.
6. 東京書籍. 東京書籍 令和7年4月新刊 中学教科書 新編 新しい社会

公民 [教番：公民002-92] . 東京：東京書籍, 2025. 100頁.

7. 我妻 幸長. Pythonで動かして学ぶ! あたらしい数学の教科書 第2版 機械学習・深層学習に必要な基礎知識 (AI & TECHNOLOGY). 東京：翔泳社, 2025. 320頁.

1.